

סוג הבחינה: בגרות

מועד הבחינה: תשפ"ז

מספר שאלון: 14371

עברית : הבנה, הבעה ולשון

לביתי ספר ערביים

א. משך הבחינה : שעתים וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה ארבעה פרקים .

פרק ראשון	הבנת הנקרא	40 נקודות
פרק שני	חיבור	20 נקודות
פרק שלישי	לשון	20 נקודות
פרק רביעי	ספרות	20 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

חומר עזר מותר בשימוש : אין

הוראת מיוחדות :

יש לענות על כל השאלה **בגוף השאלון** , לפי ההוראות.

שים לב לכתב , לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

שים לב: מצורפים דפי טיוטה לשימוש. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה !!!!

מנאל זבידאת

פרק ראשון – הבנת הנקרא (40 נקודות)

קראו את הטקסט שלפניכם, וענו על השאלות שאחרינו.

המהפכה השקטה: בינה מלאכותית בבית הספר

פסקה א

בשנה האחרונה נכנסה לחיינו טכנולוגיה חדשה וסוערת – הבינה המלאכותית (AI). יישומים כמו ChatGPT ואחרים הפכו זמינים לכל תלמיד ולכל מורה, והם משנים את הדרך שבה אנו לומדים ועובדים. מה שהיה נראה בעבר כמו מדע בדיוני, הפך למציאות יומיומית. תלמידים משתמשים בכלים אלו כדי לכתוב עבודות, לסכם חומרים ולפתור בעיות במתמטיקה בתוך שניות ספורות.

פסקה ב

תומכי הטכנולוגיה רואים בה הזדמנות עצומה. לטענתם, הבינה המלאכותית יכולה לשמש "מורה פרטי" לכל תלמיד, להסביר מושגים קשים בשפה פשוטה ולהתאים את קצב הלימוד ליכולות האישיות של הלומד. בנוסף, מורים יכולים להיעזר בה כדי לבנות מערכי שיעור יצירתיים ולחסוך זמן יקר של עבודה בירוקרטית, מה שיאפשר להם להקדיש יותר תשומת לב לשיחות אישיות עם התלמידים.

פסקה ג

מנגד, ישנם אנשי חינוך המביעים דאגה רבה. החשש העיקרי הוא שתלמידים יפסיקו לחשוב בכוחות עצמם ויפתחו תלות מוחלטת במחשב. אם התוכנה כותבת את החיבור במקום התלמיד, כיצד הוא יפתח מיומנויות כתיבה וחשיבה ביקורתית? כמו כן, עולה סוגיית האמינות: המידע שהבינה המלאכותית מספקת אינו תמיד מדויק, והיא עלולה להמציא עובדות שגויות שייראו אמינות לחלוטין בעיני קורא תמים.

פסקה ד

מומחים טוענים כי אי אפשר לעצור את הקדמה, ולכן הפתרון אינו איסור גורף על השימוש בטכנולוגיה, אלא חינוך לשימוש נכון בה. לגישתם, עלינו ללמד את התלמידים כיצד להשתמש בבינה המלאכותית ככלי עזר ולא כתחליף לחשיבה האנושית. משרדי החינוך בעולם כבר שוקדים על תכנון לימודים חדשות, שישלבו את הטכנולוגיה בכיתות בצורה מאוזנת ואחראית.

פסקה ה

מעבר לאתגרים בכיתה, יש להביט גם אל העתיד הרחוק יותר – אל שוק העבודה. מומחים רבים צופים כי בעוד מספר שנים, עובדים כמעט בכל תחום ידרשו לשלוט בכלי בינה מלאכותית. לכן, תפקידו של בית הספר משתנה: הוא אינו אמור רק להעביר ידע, אלא להכשיר את התלמידים לעולם האמתי. אם מערכת החינוך תתעלם מהמהפכה הטכנולוגית, היא עלולה לגרום לכך שהבוגרים יצאו לחיים ללא המיומנויות הקריטיות הנדרשות להצלחה במאה ה-21.

השאלות –

ענו על כל השאלות 1-10 (לכל שאלה – 4 נקודות):

1-על פי פסקה א – מהו השינוי המרכזי שחוללה הבינה המלאכותית לאחרונה? (4 נקודות)

א. היא החליפה את המורים בבתי הספר לגמרי.

ב. היא הפכה את ספרי הלימוד למיותרים.

ג. היא הפכה זמינה ושינתה את דרכי הלמידה והעבודה.

ד. היא גרמה להפסקת השימוש במחשבים רגילים.

2-על פי פסקה ב – ציינו יתרון אחד של הטכנולוגיה עבור המורים ויתרון אחד עבור התלמידים. (4 נקודות)

עבור המורים: _____

עבור התלמידים: _____

3-על פי פסקה ג – מדוע המידע שהבינה המלאכותית מספקת עלול להיות בעייתי? (4 נקודות)

_____
_____

4-לפניכם קטע קצר. קראו אותו, וענו על השאלה שאחריה. (4 נקודות)

דני, תלמיד כיתה י"א, ישב שעות ארוכות מול ספר ההיסטוריה אך התקשה מאוד להבין את הפרק המורכב על המהפכה התעשייתית. הוא פנה לתוכנת הבינה המלאכותית וביקש ממנה לפשט עבורו את הטקסט, לסכם את הנקודות העיקריות ולתת דוגמאות מחיי היום-יום. התוכנה הציגה לו מיד הסבר בהיר ומותאם אישית, וכך הצליח דני להבין את החומר לעומק.

השלימו את המשפט: על פי פסקה ב, המקרה של דני מדגים כיצד הבינה המלאכותית יכולה לשמש
כ.....

5- לפניכם קטע קצר. קראו אותו, וענו על השאלה שאחריה. (4 נקודות)

לאחרונה הבחינו מורים בתיכון 'אופק' כי תלמידים רבים מגישים עבודות בית מושלמות, מה שעורר חשד כי הם אינם כותבים אותן בעצמם אלא נעזרים בתוכנות מחשב. בעקבות זאת, החליט הצוות החינוכי לשנות את דרכי ההערכה ולהחזיר את המבחנים לכתיבה מסורתית בכיתה, עם עט ונייר בלבד. המטרה הייתה לוודא שהתלמידים מתמודדים עם השאלות בכוחות עצמם ולא נסמכים על עזרה חיצונית.

השלימו את המשפט: על פי פסקה ג במאמר, המורים חוששים מפגיעה ביכולת החשיבה, ולכן בקטע הקצר הם מנסים למנוע מצב של תלות ב.....

6- מהו הרעיון המרכזי של פסקה ד? (4 נקודות)

- א. יש לאסור את השימוש בבינה מלאכותית בבתי הספר באופן גורף.
- ב. הפתרון הנכון הוא שילוב הטכנולוגיה בחינוך ושימוש נכון בה.
- ג. משרדי החינוך בעולם נכשלו בהתמודדות עם הקדמה הטכנולוגית.
- ד. המורים צריכים להתעלם מהטכנולוגיה החדשה עד שתחלוף.

7- על פי פסקה ה, מה עלול לקרות אם מערכת החינוך תתעלם מהמהפכה הטכנולוגית? (4 נקודות)

א. בתי הספר ייסגרו מחוסר תקציב.

ב. התלמידים לא ירצו להגיע לבית הספר.

ג. הבוגרים יצאו לשוק העבודה ללא מיומנויות נדרשות להצלחה.

ד. הטכנולוגיה תשתלט על העולם ותחליף את בני האדם.

8- מה משמעות המילה "סוגייה" המופיעה בפסקה ג "כמו כן, עולה סוגיית האמינות"? (4 נקודות)

א. פתרון טכנולוגי

ג. המצאה חדש

ב. עניין או בעיה לדיון

ד. סיפור דמיוני

9- בפסקה א כתוב: "מה שהיה נראה בעבר כמו מדע בדיוני". למה הכוונה בצירוף "מדע בדיוני"? (4 נקודות)

א. דבר שהוא דמיוני ובלתי אפשרי במציאות של אז.

ג. מחקר מדעי מדויק ובדוק.

ב. סרט קולנוע מפורסם מאוד.

ד. המצאה ישנה שכבר לא משתמשים בה.

10- למה מתייחס המאזכר "לגישתם" בפסקה ד "לגישתם עלינו ללמד את התלמידים...."

(4 נקודות).

א. לתלמידים

ג. למומחים

ב. למחשבים

ד. למתנגדים

פרק שני – חיבור (20 נקודות)

ענו על שאלה 11

11. חיבור (20 נקודות)

לפניכם שלושה נושאים לחיבור, א-ג. בחרו באחד מהם, וענו על מטלת הכתיבה שאחריו.

א. השפעת הבינה המלאכותית על החינוך

במאמר שקראתם בפרק הראשון, מוצגת המהפכה הטכנולוגית המתרחשת כיום בבתי הספר. כניסתה של הבינה המלאכותית למערכת החינוך מעוררת דיון סוער בקרב אנשי חינוך והורים. יש הטוענים כי השימוש בבינה מלאכותית מזיק לתלמידים, גורם להם להתעצל ופוגע ביכולת החשיבה העצמאית שלהם. לעומתם, אחרים טוענים שזוהי קדמה מבורכת והכרחית שאין לעצור אותה, ושניתן להיעזר בה כדי לשפר את הלמידה.

מלאכותית בלימודים הוא חיובי או שלילי? נמקו את דבריכם והביאו דוגמאות התומכות בדעתכם.

ב. חשיבות התכנון – "סוף מעשה במחשבה תחלה"

פתגמים עממיים רבים באים ללמד אותנו כיצד לנהוג בתבונה בחיים, ומדגישים בפנינו ערכים חשובים. האמרה העממית הידועה "סוף מעשה במחשבה תחלה" מלמדת אותנו על הסכנה שבפזיזות ועל החשיבות הגדולה של תכנון מוקדם. הרעיון הוא שעל מנת שהתוצאה הסופית תהיה טובה, עלינו להקדיש זמן למחשבה עוד לפני שמתחילים לפעול.

כתבו חיבור בהיקף של 10-15 שורות המסביר את האמירה. בחיבורכם, הסבירו מדוע לדעתכם חשוב כל כך להקדיש מחשבה ותכנון לפני ביצוע מעשה, והביאו דוגמאות המוכיחות זאת מתחומים שונים (כגון לימודים, חיי חברה, עבודה וכדומה).

ג. דמות לחיקוי והשפעתה עלינו

במהלך חיינו אנו פוגשים אנשים רבים במסגרות שונות – בני משפחה, מורים, חברים או אישי ציבור מפורסמים. חלק מהאנשים הללו מותירים עלינו רושם עז במיוחד, ומשפיעים על עיצוב אישיותנו ועל דרך חשיבתנו. לכל אדם יש דמות כזו, שהוא רואה בה מודל להערכה והשראה, דמות שממנה הוא לומד כיצד להתנהג וכיצד לפעול.

כתבו חיבור בהיקף של 10-15 שורות. תארו דמות משמעותית שהשפיעה עליכם (או על אדם שאתם מכירים). הסבירו מדוע בחרתם דווקא בדמות זו, ופרטו כיצד היא השפיעה על חייכם, על הבחירות שלכם או על תפיסת עולמכם.

פרק שלישי – ידע לשון (20 נקודות)

חלק א הפועל (6 נקודות)

בחרו בשלוש מארבע השאלות 12-15 שלפניכם. בכל שאלה שתבחרו ענו על כל הסעיפים. (2 נקודות)

12. לפניכם משפטים מן הטקסט. בכל משפט מודגש פועל.

כתבו את השורש ואת הבניין של הפועל המודגש

א. בשנה האחרונה נְכַנְסָה לחיינו טכנולוגיה חדשה וסוערת.

1. השורש של הפועל נְכַנְסָה הוא _____

2. הבניין של הפועל נְכַנְסָה הוא _____

ב. משרדי החינוך בעולם כבר שׁוֹקְדִים על תוכניות לימודים חדשות.

1. השורש של הפועל שׁוֹקְדִים הוא _____

2. הבניין של הפועל שׁוֹקְדִים הוא _____

13. במשפטים שלפניכם כתבו את הפועל המתאים למשפט על פי שם הפועל שבסוגריים. (2 נקודות)

א. החשש הוא שתלמידים _____ לחשוב בכוחות עצמם ויפתחו תלות במחשב. (לְהַפְסִיק)

ב. משרדי החינוך בעולם _____ כיום על תוכניות לימודים חדשות. (לְשַׁקֵּד)

ג. מומחים טוענים כי בעתיד _____ עובדים בכל התחומים לשלוט בטכנולוגיה. (לְהַדְרִישׁ)

ד. על התלמידים _____ את המידע שהבינה המלאכותית מספקת כדי לוודא שהוא מדויק.

(בְּדִיקָה)

14. לפינכם שני משפטים שחסר בהם פועל. בחרו מארבע התשובות את הפועל מתאים והעתיקו אותו למשפט. (2 נקודות)

א. מורים יכולים להיעזר בבינה המלאכותית כדי _____ מערכי שיעור יצירתיים

-לקנות -לבנות

-לקנות -למנות

ב. החשש העיקרי הוא שתלמידים יפסיקו לחשוב בעצמם ו _____ תלות מוחלטת במחשב."

-יפתחו - יפתחו

-יפתחו -יבטחו

במשפטים שלפניכם הקיפו את הפועל הנכון. (2 נקודות)

א. בשנה האחרונה **נְכַנְסָה** / **הִכְנִיסָה** / **כְּנָסָה** לחיינו טכנולוגיה חדשה.

ב. הבינה המלאכותית יכולה **לְהַסְתֵּבֵר** / **לְהַסְבִּיר** / **לְשַׁבֵּר** מושגים קשים בשפה פשוטה.

ג. עלינו **לְלַמֵּד** / **לְלַמֵּד** / **לְהַעֲלִים** את התלמידים כיצד להשתמש בבינה המלאכותית.

ד. משרד החינוך **קוֹבֵעַ** / **מִתְקַבֵּעַ** / **נִקְבָּע** תוכניות לימודים חדשות המשלבות טכנולוגיה.

חלק ב - השם (8 נקודות)

שימו לב: ענו על שתי השאלות 16-17.

16. לפניכם קטע, ובו שמונה מילים מודגשות. קראו אותם וענו על השאלה שאחריהם.

בעידן של **מהפכה** דיגיטלית, ה**שמוש** בבינה מלאכותית הופך להיות עניין **מרכזי**. זהו לא רק שינוי **טכנולוגי**, אלא אתגר הדורש **חשיבה** רבה. עלינו לגלות **אחריות** רבה, לשמור על ה**יעילות** ולזכור שהמחשב הוא רק **תחליף** לידע טכני, ולא לאדם.

בחרו **בשש** מן המילים המדגשות בקטע, ומיינו אותן בטבלה שלפניכם (4 נקודות)

שורש ומשקל	בסיס וצורת סופי

ענו על חמשת הסעיפים א-ה שלפניכם. (5 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו שני שמות תואר מודגשים. הקיפו את שם התואר המתאים לשם העצם.

השימוש בטכנולוגיה המתקדמת **חדשה** / **חדש**.

ב. המילה **כלים**, **רבים** / **רבות**.

ג. לפניכם משפט: השימוש בבינה מלאכותית דורש **חשיבה**. המילה **חשיבה** היא שם פעולה. **נכון** / **לא נכון**

ד. הוסיפו את ה"א הידיעה לצירוף הסמיכות שלפניכם, וכתבו אותו מחדש.

מערכי שיעור _____

ה. כתבו את צירוף המספר המודגש במילים:

בכיתה זו לומדים 15 _____ תלמידים.

חלק ג – מילות קשור (6 נקודות)

ענו על שאלה 18 .

ענו על **שניים** מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 3 נקודות).

א. לפניכם משפט. החליפו את מילת הקישור **המודגשת** במילת קישור **אחרת** מן הרשימה למטה, בלי לשנות את הקשר הלוגי במשפט .

הטכנולוגיה מתקדמת במהירות עצומה, **לכן** מערכת החינוך חייבת להתאים את עצמה למצב החדש. "

הקיפו את מילת הקישור המתאימה : **אולם** / **לפיכך** / **מפני ש**..

ב. לפניכם משפט. החליפו את מילת הקישור **המודגשת** במילת קישור **אחרת** מן הרשימה למטה, בלי לשנות את הקשר הלוגי במשפט.

המחשב יכול לסייע בכתיבה, **אך** הוא אינו יכול להחליף את החשיבה האנושית.

הקיפו את מילת הקישור המתאימה : **אבל** / **למען** / **כיון ש**..

ג. הקיפו את מילת הקישור המתאימה למשפט הבא :

משרד החינוך מכין תכונות לימודים חדשות _____ לשלב את הבינה המלאכותית בכיתות.

בגלל / **כדי** / **למרות**

פרק רביעי – ספרות (20 נקודות)

חלק א – סיפורת (10 נקודות)

ענו על שאלה 19.

19. בחרו אחת משתי היצירות **מכשיר גילוח** או **כפר החלומות רחוק מן הירח**, וענו על שני סעיפי השאלה על היצירה שבחרתם.

מכשיר גילוח / יצחק קרונוזון

קראו את הקטע שלפניכם מתוך הסיפור "מכשיר גילוח" מאת יצחק קרונוזון, וענו על סעיפים א-ב שאחריו. (10 נקודות)

"כשמלאו לי שש-עשרה שנה, נשטף אבי בגל לא-מובן של אהבה וקנה לי מתנה... בארוחת הבוקר של שבת בשבע בבוקר, העביר אליי בטקסיות, לעיני כל משפחתנו המשתאה, מכשיר גילוח חדש מצופה כסף. הודיתי לו בהתרגשות, והוא נשא נאום קטן: 'אתה מתבגר, ועוד מעט תצטרך להתחיל להתגלח. כשתתגלח בפעם הראשונה אעמוד לצדך ואלמד אותך כפי שלימד אותי אבי'."

באותו זמן כבר התגלחתי באופן סדיר כשלוש שנים. הסתכלתי בצווארו המרוט, וחשבתי כמו כל מתבגר, שאין לי כבר מה ללמוד מן המבוגרים.

א. בסיפור ישנו פער גדול בין מה שהאב יודע לבין המציאות, הסבירו מה חושב האב כשהוא מעניק את המתנה, ומה יודע הבן באותו הרגע? (6 נקודות).

ב. המשפט האחרון בקטע מבטא את הרצון של האב להעביר מסורת וקשר בין-דורי "כפי שלימד אותי אבי". כיצד מגיב הבן להצעה זו של אביו ??? ומה תגובה זו מלמדת על גיל ההתבגרות? (4 נקודות)

כפר החלומות רחוק מן הירח / יגאל לב

קראו את הקטע שלפניכם מתוך הסיפור "כפר החלומות רחוק מן הירח" מאת יגאל לב, וענו על סעיפים א-ב שאחריו. (6 נקודות)

עזוב אותו במנוחה, בחייך. משהו כבר יעבור ויאסוף אותו מה אנחנו צריכים לשבור לנו את הראש עליו? לאן ניקח אותו? לבית חולים? שם יעצרו אותו?

המשטרה תחקור אותו רק צרות.

הנער השלישי, שביקש לעצור, היה בן ארבע עשרה רחב כתפיים בעל ראש מורכן קמעה קדימה, כמבקש לנגח יריב נעלם. הוא נטע את שתי רגליו בכביש בעקשות.

אנחנו לא יכולים להשאיר פצוע כאן! – ולאחר שיקול, הוסיף חברה, אתם יודעים מה? 'סתלקו אתם, ואני אישאר כאן. אני אעצור איזו מוכנית, ואחרי שאביא אותו לבית חולים אשיג אתכם. אולי באמת לא כדאי לסכן את כולנו יחד...

רגע ארוך עמדו כל השלושה שותקים מזה יומיים הם בורחים הם דילגו מעל לגדר- המוסד ופתחו במנוסה עצרו מכוניות, הפליגו בטרמפ. אוכלים בפונדקים מממנים ארוחותיהם במעשי כייסות קטנים, בו ושם.

העולם נראה בעיניהם יפה כל כך. שמש אביב ראשון. השדות ירוקים. המוסד האפור, הארוך, נשאר אי-שם, רחוק הדרך למקום המחבוא מתפתלת, נעלמת, ואף על פי כן היא ממשיכה כמו החופש כמו הבטחה. ופתאום התאונה הארוכה הזאת. האיש הזה השוכב כאן ודמו שותת חסר ישע.

חלק ב – שירה (10 נקודות)

ענו על שאלה 20.

20. בחרו באחד משני השירים שיר החוט למחט או השיר הן אפשר, וענו על שני הסעיפים א-ב, לשיר שבחרתם בו.

חוט למחט / יהודה עמיחי

שיר החוט למחט

כמה עמלתי עד שלך חברתי -

יחדו עכשו, אל יעדך נקשרתי.

בה במדה שאתקצר,

עושה את דרךך יותר מהר,

בסוף, בכל זאת תנתקי. אני נשאר

תוך גורל של בד גדול וזר.

לנצח שם אהיה כלוא, נואש,

ואת – אל חוט אחר, אל בד חדש.

הו אפֿשֿר/חיים חפר

בְּשִׁלְכֶת נוֹשֵׁב כְּבֵר הַסֵּתוֹ,
הַאֲבָק בַּדְרָכִים אֵט שְׁקַע,
וְהַיּוֹם רַק אֵלֶיךָ נִשְׁרָף.
וְחוֹלֵם עַל פְּגִישָׁה רְחוּק.

הו אפֿשֿר כי עוד עָרַב גְּבוֹא
וְהַשְׁעָר יִחַרֵק לוֹ דוֹמָם
וְעֵינֶיךָ יִהְיוּ כֵּה טוֹבוֹת
כְּמוֹ אֵין מְלַחֵמָה בְּעוֹלָם...

פְּזֵמוֹן :

הו אפֿשֿר, הו אפֿשֿר,
שְׁיִהְיֶה זֶה, פְּשׁוּט כְּבֵר מְחַר .
הו אפֿשֿר וּבְגִיפֵ שְׁעֵבֶר-
שְׁאֵגוּ בַּחוּרִים, כִּי נִגְמַר.
הו אפֿשֿר, הו אפֿשֿר,
שְׁיִהְיֶה זֶה, פְּשׁוּט, כְּבֵר מְחַר .

הו אפֿשֿר כי חִדְרָךְ הַעֲצוּב
מְחַכָּה בַּחוּרוֹן קִירוֹתָיו
וְקוֹרָא הוּא לְשִׁנֵּינוּ לְשׁוֹב
מִקְרָבוֹת, מַדְרָכִים וּמִסְתָּו

הו אפֿשֿר, כי פִּתְאֹם נִפְגַּשׁ
בְּמִשְׁלֵט אוֹ בְּדֶרֶךְ - עָפָר
הו אפֿשֿר בֵּין עֵשׂוֹן וּבֵין אֵשׁ -
גַּם לְחַלֵּם שֶׁהִכֵּל כְּבֵר נִגְמַר...

